

Bir Kırlangıçta Dermanyssus gallinae Olgusu ve Sipermetrin ile Sağaltımı

Arif KURTDEDE*

Kerem URAL*

Mustafa Sinan AKTAŞ**

Cenker Çağrı CINGI*

Barış SARI***

* Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara - TÜRKİYE

** Atatürk Üniversitesi Veteriner Fakültesi İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Erzurum - TÜRKİYE

*** Kafkas Üniversitesi Veteriner Fakültesi Protozooloji Anabilim Dalı, Kars - TÜRKİYE

Yayın Kodu: 2005/08-G

Özet

Bu makalede bir kırlangıç yavrusunda saptanan *Dermanyssus gallinae* akarının ve sipermetrin ile sağaltımının vurgulanması amaçlandı.

Doğada tesadüfen bulunarak getirilen kırlangıç yavrusunun fiziksel muayenesinde vücut kondüsyonunun zayıf olduğu, derisi üzerinde papüler ve veziküler tarzda lezyonların ve kaşıntının varlığı belirlendi. Deriye daha yakından bakıldığında tüyler üzerinde hareketli kırmızı renkli akarlar dikkati çekti. Yapılan mikroskopik muayenede akarın *Dermanyssus gallinae* olduğu belirlendi. Sağaltım için %5'lik dekstroz ve vitamin B kompleks ve peros besleyici solüsyonun yanı sıra etkene yönelik olarak lokal Sipermetrin emülsiyon konsantre solüsyonu 3 gün ara ile 3 kez uygulandı ve tam bir iyileşme sağlandı.

Anahtar sözcükler: Kırlangıç, *Dermanyssus gallinae*, sipermetrin.

A Case of Dermanyssus gallinae in A Swallow and It's Therapy with Sipermetrin

Summary

In the present article, the aim was to emphasize the *Dermanyssus gallinae* mite detected in a swallow and it's therapy with sipermetrin.

The swallow bitch, that was found on the nature, was determined to have poor body condition, papul and vescicles on the skin and itching at physical examination. Closer inspection of the skin demonstrated live red mites on the feather. Microscopical examination revealed *D.gallinae*. As therapy 5% dextrose, vitamin B complex and per-os nutritional solution, besides towards the agent, local sipermetrin concentrated solution were applied for a total of 3 times in 3 days apart and complete clinical remission was observed.

Keywords: Swallow, *Dermanyssus gallinae*, sipermetrin.

İletişim (Correspondence)

Prof.Dr. Arif KURTDEDE

Tel: +90 312 3170315 - 417

e-mail: kdede@veterinary.ankara.edu.tr

GİRİŞ

Kanatlı üzerindeki görünüşüne göre kırmızı akar yada tavuk akarı olarak adlandırılan *Dermanyssus gallinae*, kanatlı hayvanlarda sıkça karşılaşılan dış parazitlerden biridir¹⁻³. Etken ılıman iklimlerdeki kanatlı işletmelerinde ve tüneklerin kullanıldığı kümeslerde önemli bir sorundur². Obligatör kan-emici bir kanatlı paraziti olmakla birlikte özellikle geceleri kan emme özelliği vardır^{1,3}. Gece boyunca kan emdikleri birkaç saat süresince konakçı üzerinde bulunurlar. Gün içerisinde kanı sindirdikleri ve çoğaldıkları yer olan kümes, kafes ve barınaklardaki oyuklarda gizlenirler^{1,2}. Kan emdikleri zaman kırmızı, diğer zamanlar kahve renklidir³. Akar kanatlı hayvanlarda irritasyon, anemi, yumurta veriminde azalma ve ölüme neden olabilir. Ayrıca hastalıkların bulaştırılmasında rol oynar. Bu parazite, özellikle evcil ve vahşi kuşlarda rastlanılmasına karşın insanları da kapsayan 20'den fazla tip memelide de görülmektedir¹.

D. gallinae armut şeklinde ve bir örnek segmentsiz bir yapıya sahiptir. Erkekler 0.6 mm, dişiler yaklaşık 0.75 mm uzunluğunda olup kan emmeyi takiben 2mm'ye kadar büyüyebilirler. Kutikülaları kaba ve incedir, dolayısıyla beyaz veya grimsi renkteki larva, nimf ve erkek akarlar kan emen kırmızı veyahut siyah renkteki dişi akardan ayrılırlar¹.

Tanı örneklerin mikroskopik muayenesinde armut şeklindeki kırmızı akarların belirlenmesi ile konur.

Sağaltımda, organik fosforlu akarisitler ile selenium sulphide (%1) ve permetrin (%1) gibi antiparaziter şampuanlar da kullanılmaktadır^{4,5}.

Bir kırlangıçta *D. gallinae* enfeksiyonu olgusunun doğada serbest olarak dolaşan bir kanatlıda görülmesinin ilginçliğinin ve yaban hayatındaki canlıların evcil hayvanlar için ne derecede önemli bir bulaşma kaynağı olabileceğinin vurgulanması ayrıca yapılan literatür tarama sonuçlarına göre sipmetrin'in ilk kez bir kırlangıçta kullanıldığının belirlenmesi nedenleriyle bu makalenin yayınlanmasının yararlı olacağı kanısına varıldı.

OLGUNUN TANIMI

Bu olgunun materyalini doğada tesadüfen bulunan bir kırlangıç yavrusu oluşturdu. Fiziksel muayenede kırlangıç yavrusunun kondüsyonunun zayıf olduğu, derisi üzerinde papüler ve veziküler tarzda lezyonların bulunduğu ve kaşındığı belirlendi. Deri ve tüylerin yakından muayenesinde kırmızı renkli akarlar görüldü (Şekil 1 ve 2). Akarların mikroskopik muayenesi yapıldı. Kırlangıcın tüyleri arasında kırmızı renkte, mikroskopta ise armut şeklinde görülen akarların morfolojik özellikleri dikkate alınarak *Dermanyssus gallinae* (Şekil 3) olduğu kanısına varıldı.

Sağaltım için %5'lik dekstroz ve vitamin B kompleks ve peros besleyici solüsyonun (Pediasure, Abbott) yanı sıra etkene yönelik olarak lokal %10'luk Sipermetrin (Zippeks emülsiyon konsantre®, Galenka) üçer gün arayla üç kez banyo tarzında uygulandı. Sağaltımı takip eden 3. günden itibaren kaşıntı azaldı, deri lezyonlarında düzleşme ile birlikte 9. gün tam bir klinik iyileşme saptandı. Bu sürede kırlangıçta hiçbir yan etki gözlenmedi. Dokuzuncu günde tekrarlanan muayenede kırlangıcın üzerinde akara rastlanmadı. Olgunun takip edildiği bir aylık sürede nüks gözlenmedi.

Şekil 1. *Dermanyssus gallinae*'nin deri üzerindeki görünümü.
Figure 1. Appearance of *Dermanyssus gallinae* on skin.

Şekil 2. Dermanyssus gallinae'nin tüyler üzerindeki görünümü.
Figure 2. Appearance of Dermanyssus gallinae on feathers.

Şekil 3. Dermanyssus gallinae'nin mikroskopik görünümü.
Figure 3. Microscopic appearance of Dermanyssus gallinae.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Kan-emici mezostigmatik bir akar olan *D. gallinae* kanatlı hayvan yetiştiriciliği açısından Avrupa kıtasındaki en önemli ektoparazitler problemlerinden biridir. Kırmızı akar yada tavuk akarı olarak ta etkenin anemi, verim kaybı ve genç hayvanlarda ölüme neden olması

bu etkenin önemini artırmaktadır². Vücudun özellikle nemli bölgelerine yerleşen bu akar deri üzerinde papüller ve veziküler lezyonlarla seyreden dermatitis ve kaşıntıya neden olur. Evcil veya yaban kuşlarıyla temas eden insanları da enfekte eder ve dermatitise neden olur¹. Bu makalede bir yaban kuşu olan kırlangıçta evcil kanatlılarda da görülen ve kanatlı kırmızı akar olarak isimlendirilen *D. gallinae*'ye rastlandı. Akarın kırlangıçta kaşıntıya, deri üzerinde papül ve veziküllere neden olduğu saptandı. Kırlangıçtaki bu enfeksiyon yaban hayattaki kanatlıların enfeksiyonu taşımada ne derecede önemli rol oynadıklarını düşündürdü. Kırmızı akarın kontrolü için öncelikle barınakların carbolineum, savin, coffal, neguvon, malathion ve rabon gibi insektisitlerle püskürtme veya toz halinde ilaçlanması önerilmektedir². Ayrıca hayvanlardaki akarın kontrolü için selenium sulphide (%1) ve permetrin (%1) gibi antiparaziter şampuanlarda kullanılmaktadır. Piretroid türevleri hızlı, güçlü ve uzun süreli etki gösteren ilaçlardır. Piretroid türevi bir insektisit olan %10'luk sipermetrin sığır, koyun, keçi ve kanatlılarda tek konaklı ve çok konaklı keneler, uyuz etkenleri, bitler, koyun yapağı bitleri ve sineklere karşı mücadelede banyo, püskürtme ve yıkama şeklinde uygulanmaktadır⁴. Bu olguda literatür taramalarında kırlangıçlarda kullanıldığına dair bir bilgiye rastlanılmayan Sipermetrin (Zippeks emülsiyon konsantre®, Galenka, %10'luk sipermetrin) üçer gün aryla üç kez banyo tarzında uygulanarak tam bir klinik düzelme sağlandı. Kırlangıçta ilacın kullanımına bağlı olarak herhangi bir yan etki belirlenmedi.

Sonuç olarak bu makalede evcil kanatlılar için önemli bir akar enfeksiyonu olan *D. gallinae*'ye yaban bir kanatlı olan kırlangıçta rastlanması enfeksiyonların bulaştırılmasında yaban kanatlıların önemli bir kaynak olabileceğini düşündürdü. Sağaltımda lokal olarak uygulanan %10'luk sipermetrin'in kırlangıçta herhangi bir yan etkiye yol açmaksızın *D. gallinae* enfeksiyonuna karşı etkili olduğu kanısına varıldı.

KAYNAKLAR

- 1 **Pavlovic I:** Ecto and endoparasites of pheasants at farm breeding at measures to its control. MSc thesis Fakultet Veterinarske Medicine u Beogradu,1997.
- 2 **Arda M, Minbay A, Aydın N, Akay Ö, İzgür M:** Kanatlı hayvan hastalıkları. Bölüm 7. Parazitler Hastalıkları, 206-207, Medisan Yayınevi-Ankara 1997.
- 3 **Kurtdede A:** Kafes Kuşlarının Muayenesi ve Hastalıkları. II.Baskı, Ankara-Türkiye, Azim Matbaacılık, 2002.
- 4 **Kaya S:** Kemoterapötikler. 12. bölüm. Veteriner Farmakoloji ve İlaçla Sağaltım Seçenekleri. II. Baskı, Medisan Yayınevi, Ankara. Ed: Kaya, S., Şanlı, Y, 1994.
- 5 **Mimioğlu M:** Veteriner ve Tıbbi Artropodoloji. Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Yayınları. Ankara Üniversitesi Yayınevi. 1973.